

בחינה בהלכות מצוות התלויות בארץ

כ"ח באדר ב', תשע"ט

הנחיות לנבחן:

1. יש לכתוב בכתב יד ברור וקריא.
2. אין לכתוב את שם הנבחן או כל סימן מזהה אחר בתוך מחברת הבחינה. מבחן שימצא עליו סימן מזהה – המבחן לא ייבדק! ותוגש תלונה לוועדת משמעת.
3. לתשומת לבכם: דפי הטיוטה לא ייבדקו!
4. חלק א' - עיון - 7 שאלות.
יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 6 מתוך 7 שאלות. נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 6 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 6 התשובות שמבקש לבדוק.
5. חלק ב' - בקיאות - 3 שאלות.
יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.
חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
6. חלק ג' - יישום - 3 שאלות.
יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.
חובה לענות על 2 מתוך 3 שאלות, נבחן שיענה מעבר לשאלות החובה יבדקו רק 2 התשובות הראשונות שכתב הנבחן לפי סדר כתיבתו במחברת הבחינה, למעט אם הנבחן סימן עיגול סביב 2 התשובות שמבקש לבדוק.
7. יש לענות בנפרד על כל חלק מחלקי השאלה.

בהצלחה!!!

חלק א' – עיון

יש לענות על 6 שאלות מתוך 7 שאלות

יש לציין בכל תשובה את מקורות הדין, דעות הראשונים, ופסיקת ההלכה.

הלכות חדש

1. מאפייה השוכנת בחוץ לארץ המתמחה בייצור של סוגי לחם שונים: לחם מחיטה מלאה, לחם שיפון, לחם כוסמין, לחם שיבולת שועל ועל זה הדרך מכל חמשה מיני דגן. אך דא עקא, שאותה מאפייה הינה בבעלות יהודי שאינו שומר תורה ומצוות, ושאינו מקפיד על איסור חדש, וכן אינו מקפיד להפריש חלה מן העיסה, ומתוך כך בדלפקי המכירה ישנם לחמים מקמח "חדש", כמו כן, ישנם לחמים שמסתבר שלא הופרשה מהם החלה.
- א. האם מותר לצרוך מאותם הלחמים? (התייחסות רק לגבי איסור החדש)
- ב. האם אפשר להפריש חלה מאחד הלחמים בכדי לפטור את כל תוצרת המאפייה ואת כל יתר סוגי הלחמים?

הלכות ערלה

2. ספק ערלה בארץ ישראל אסור, ובחוץ לארץ מותר.
- א. הסבר באיזה אופן אסרו את הספק בא"י והתירו את הספק ערלה בחו"ל? (גי אפשרויות)
- ב. מה הדין באופן שיותר מסתבר שהכרם הינה כרם של ערלה? כגון שמנהגם להבריך גפנים בכל שנה ושנה, או שהיו פירות הכרם דקים וקלושים.
- יש להתייחס בכל אחד מחלקי התשובה לכרם הנמצאת בארץ ישראל – ובחו"ל.

הלכות חלה

3. מפעל המתמחה בייצור סיגרים ופסטלים (מבצק עלי סיגר, ובצק פסטל) ממולאים וכן קובה ממולאת, כאשר הליך הכנת הסיגרים הוא כדלהלן: מערבבים קמח ומים עד לקבלת נוזל לבן ומעט סמיק, את הנוזל (הבצק המימי) יוצקים לתוך מכונה השופכת לפי כמות מסוימת את הנוזל מעל גבי משטח לוחט, וכעבור כמה שניות נאפה הנוזל ונעשה לעלי סיגר/פסטל, לאחר מכן ממולאים העלים בבשר, מגלגלים, ומטוגנים כחצי טיגון, אך את השלמת ההכנה עד למוצר המוגמר, עושה הלוקח בביתו על ידי אפייה בתנור.

הליך הכנת הקובה נעשה על ידי יצירת כדור מבצק (מעיסה עבה), העשוי מקמח סולת הממולא בבשר, ולאחר מכן מטגנים את הבצק רק כחצי טיגון, בכדי שהלקוח יוכל לגמור את הכנתו על ידי אפייה או טיגון בביתו.

א. האם הסיגרים או הקובה חייבים בהפרשת חלה?

ב. והאם ההפרשה נעשית בברכה?

הלכות כלאי אילן וכלאי זרעים וכלאי הכרם

4. האם מותר לזרוע בתוך אדנית כמה מיני עצים? או גפן וחטיטה ושעורה? או כמה מיני זרעים? ומה הדין אילו הייתה האדנית בחוץ לארץ?

הלכות שביעית

5. האם מותר לאדם לנטוע עצים בגג ביתו בשנת השמיטה?
במידה ונטע עצים בגג ביתו בשמיטה, האם אותם פירות קדושים בקדושת שביעית? (התייחסות גם לגבי פרי ערלה שאין נוהג בו שביעית)
והאם מותר לקחת עציץ נקוב הגדל בגג ביתו ולשותלו בחצר ביתו?

הלכות תרומות ומעשרות

6. חנות ירקות שמשגיח הכשרות שלה האמון על הפרשות תרומות ומעשרות, אינו עונה לשיחת הטלפון ומשכך, בעלי החנות אינם יודעים אם הפרישו תרומות ומעשרות מהירקות, או לאו.
א. האם מותר לאכול מאותם הירקות מחמת שמשגיח הכשרות נחשב כשליח בעל הבית ומסתבר שעשה את שליחותו?
ב. איזה עצה ניתן לבעל הבית, כדי שיוכל לאכול בלי פקפוק?

7. ילדים שהחביאו מתחת עץ התאנה, תאנים, בכדי לאוכלם בשבת.
א. האם מותר להם לאכול את זה בשבת באכילת ארעי מבלי לעשר?
ב. והאם העובדה שהם עישרו את זה במחשבה מלפני השבת משנה את דינם?

חלק ב' – בקיאות

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות
יש לציין את דעת השו"ע, הרמ"א, ונו"כ.

8. האם מותר לזרוע ירק מעל גבי שורשי אילן, או מעל גבי ענף המוברך בתוך האדמה?

9. בצק שהופרש לחלה במשקל 1 ק"ג בחוץ לארץ (חלת חו"ל), שהתערב לאחר מכן עם חלק מהבצק שממנו הופרשה החלה, וגם הוא במשקל 1 ק"ג.
א. האם מותר לאכול את התערובת?
ב. האם יש פתרון להתיר את התערובת לכל הדעות?
ג. האם מותר לבטל לכתחילה?

10. מהו התאריך והזמן שבו נוהג וידידי המעשרות, ומדוע? והאם ישנה עדיפות לעשותו בציבור?

חלק ג' – יישום

יש לענות על 2 שאלות מתוך 3 שאלות

יש להתייחס למקרה, לבירור ההלכה והדין כולל ציון דעות הראשונים ופסיקת ההלכה.

11. שלושים אחוז של קמח שיבולת שועל ושלושים אחוז של קמח אורז ואת ארבעים האחוז הנותרים - ממלאים בשאר מיני קמחים, כקמח תפוחי אדמה וחומרי תפיחה ומשפרי אפייה.
חוה דעתך:

א. האם צריך להפריש חלה מאותו הלחם?
ב. ומה הדין אם בתהליך הייצור הם מייצרים בתחילה מחמצת (שאור) משיבולת שועל במשקל של כעשרה ק"ג ומאותה המחמצת הם לוקחים מעט (פחות משיעור חלה) בכדי לייצר את הבצק ללחם, על ידי שמוסיפים לאותה המעט מחמצת את יתר הקמחים, ולשים שוב לבצק, ואופים?

12. חבורה של אברכים הנוהגת לאפות מצות בכל ערב פסח בכדי שכל אחד יקבל רק כשלש מצות (כמות הפחותה משיעור חלה)

א. כיצד ינהגו עם הפרשת החלה בעוד שידוע שאת הבצק למצות נוהגים ללוש בכמויות קטנות, ועל כן בכל לישה של עיסה הנעשית במאפיית המצות יש כמות הפחותה משיעור חלה?

ב. חווה דעתך, האם אפשר ליעץ להם לעשות נוסח "על תנאי" ולהפריש את הפרשת החלה מהקמח.

13. מדינת ישראל היא היצואנית מספר אחת בעולם, של תמרים מזון מג'הול, התמרים גדלים מאילת שבדרום עד בית שאן שבצפון וכפי הידוע בתוך כל האזור הגידול הזה ישנם רמות שונות של חיוב במצוות התלויות בארץ, שהרי חלק מהאזור הזה נחשב כחו"ל לכל דבר. ואילו חלקו האחר מוגדר כארץ ישראל "כיבוש בבבל" וגם ישנם אזורים המוגדרים כארץ ישראל רק בהגדרת כיבוש עולי מצרים.

המעניין, שישנם מטעי תמרים המאגדים בשטחם את כל שלשת רמות החיוב הללו, ומשכך:

א. כיצד ינהגו לכתחילה בהפרשת תרומות ומעשרות.

ב. כיצד יפרישו תרומות לאחר שכל התוצרת כבר התערבה בבית האריזה?

ג. והאם העובדה שהתמרים הללו עומדים לייצוא לחו"ל משנה את דינם?